

Kethüdalığına getirildi. Paşa 1865'te vilayet teşkilatı yapmak üzere Erzurum'a giderken onu da Bitlis tahrirat müdürlüğüne tayin ettirdi. Ardahan, Batum tahrirat müdürlüklerinde, Trabzon İdare Meclisi başkatipliğinde bulundu. 1875'te ayrıldı, emekli oldu. Bir süre geçici aşar tahsilat memurluklarında bulundu. Saniye rütbesi kazandı. 1879'da vefat etti (Trabzon şairlerinde 1880). Trabzon Hatuniye (Gülbahar Hatun) Camii dış kapısı civarına defnolundu. -Ancak bu mezarlık şehir parkı yapılırken kabri şehir mezarlığı 29. parseline nakledildi.-Mezartaşı kitabesindeki kıta kendisine aittir. Şiire küçük yaşlarda ilgi duydu. Hicivleri ile meşhur oldu. Münşeati ve nazımları tabedilmek üzere alınmış, kaybolmuştur. Meşhur "Hamsi" manzumesiyle bir gazeli *Son Asır Türk Şairleri*'ndedir.

Kay.: SATŞ, 1942, 2/2102-2104; TDEA 8/659; GGTŞ 1/137-146, TN 1/399(1654). ♣Yaz. Krl.

**ZİVER** (1821-26.1.1880): Şair. Kafkasya'da doğdu. Asıl adı Mehmed Ziver Efendidir. Trabzon'a getirilerek, Vali Hazinedar-zâde Osman Paşa'nın kethudası Amasyalı şair Hüseyin Revnak Efendi tarafından manevî evlât edildi. Ahmed Tevehid, bu zatın Koca Kâhya namıyla bilinen Amasyalı şair Hacı Mehmed Ağa olduğunu bilmektedir. Ziver, müderris Karaabalı Süleyman Efendi'den eğitim ve öğrenim gördü. Küçük yaşta şiire merak sardı. Osman Paşa'nın valiliği sırasında memuriyete girdi. Trabzon'da bazı kitabetlerde çalıştıktan sonra, 1269/1853'te Batum Tahrirat Müdürlüğü'ne, daha sonra Livaneve Gümüşhane Kaymakamlıklarına, 1297/1859'da Trabzon Tahkî Meclisi birinciliği kâtipliğine tayin oldu. Bir süre Vilâyet Meclisi Baş Kitapevi ile Konya Valisi Osman Paşa'nın yanında çalıştı. Trabzon'a dönüşünce, Vali Emin Muhlis Paşa'nın kethüdalığında görev yaptı. Emin Muhlis Paşa, 1282-1865'te Erzurum'a tayin giderken, onu da Bitlis Müdürlüğü'ne tayin ettirdi. Daha sonra, Ardahan ve Batum Tahrirat Müdürü

olarak görev yaptı. Trabzon Meclis İdaresi Baş kâtiibi oldu, ancak 1292/ 1875'te ayrıldı. Emekli olduktan sonra, muvakkaten Aşar Tahsilat Memurluklarında çalıştı. 13 Safer 1297/26 Ocak 1880'de felçli olarak öldü. Trabzon'da Hatuniye Camii (Gülbahar Hatun Camii) yanına gömüldü. Ancak, Hatuniye Mezarlığının park yapılması sebebiyle mezar Şehir Mezarlığı'nın 29. Parseline nakledildi. Saniye rütbesini haizdi. Klâsik edebiyatımızın bütün inceliklerine, mazmunlarına, edebî sanatlarına vâkif olarak nefis gazeller yazmıştır. Hele Hamsi Gazeli pek ünlü olup, kendisinden sonra gelen hemen bütün şairler bu gazele birer nazire yazmışlar, ona takdir ve hayranlıklarını ifade etmişlerdir. Trabzon'un tarihî mezar kitabelerinde onun bir çok tarih manzumesi vardır.

Kay.: İbnülemin Mahmud Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri*, İst. 1970; M. YÜKSEL

**ZİVER Paşa** (1793 – 12.6.1862): Divan şairi. İstanbul'da dünyaya geldi. Asıl adı Ahmed Sâdık idi. Babası Enderûnî Hacı Hasan Ağazade Sadık Münif Efendi (öl. 1803)'dir, Ahmet Sâdık aynı zamanda da Şeyh Galib'in süt oğludur. Mevlevî olan babasının vefatı üzerine, Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi Ali Nutkî Dede (öl. 1805) onu himayesine aldı. Tahsilini tamamladıktan sonra bir müddet defterhane ve darphane kalemlerine kâtip yardımcısı olarak çalışan Ahmed Sâdık, 1814'de Hâlet Efendi tarafından kâtiplik görevine getirildi. Hâlet Efendinin 1823 yılında Konya'ya sürülmesi ile Ziver Efendi de oraya gitti. Hâlet Efendinin idam edilmesinden sonra, Ziver Balıkesir'e gönderildi. Daha sonra da İstanbul'a geldi ve buradan Aydın'daki sancakbeyi vekilliğine görevlendirildi. 1825 senesinde Ağa Hüseyin Paşanın kâtiibi oldu. Kısa süreli başka görevlerde yaptı. Mesleğinde yükseldi. üç kez Meclis-i Valâ-yı Ahkâm-ı Adliye üyeliğine getildiği. Bağdat ve Musul kapı kethüdalığında bulundu. Mekteb-i Tıbbiye, Evkaf, Hazine-i Hassa nazırlıklarına

TC  
MARMARA ÜNİVERSİTESİ  
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ  
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI  
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	145860
Tas. No:	T811.218 S.A.N. 7

**ZÎVER**

**DÎVÂN**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Hazırlayan**

**Kerim SANDAL**

**Danışman**

**Prof. Dr. Ahmet TOPALOĞLU**

**İstanbul, 2001**

D. 1610

290312

ZİVER AHMED SADIK PAŞA  
HAMİSİ GAZELİ, ZEYLİ VE TAHMİSİ

Yrd.Doç.Dr.Ahmet YILMAZ\*

Hayatı:

Zîver Ahmed Sâdik Paşa H.1208/ M.1794 tarihinde İstanbul'da dünyaya gelmiş ve H.1277/ M.1860 tarihinde Medine-i Münevver'e de vefat etmiş, şâir vezirlerimizdendir. Oğlu Yusuf Bahâeddîn tarafından hazırlanan geniş biyografisi "Âsâr-ı Zîver Paşa" adlı matbu dîvânının<sup>1</sup> giriş kısmındadır. Bu biyografiye göre Ziver Ahmed Sâdik Paşa, bir "Mevlevî" olan babasının ölümüyle on yaşında yetim kalmış ve (Galata) Mevlevihânesi post-nişîni Seyyid Ali Dede kendisini manevî evlat edinmiştir. Zamanının usulünce eğitimi tamamlayan Zîver Ahmed Sâdik Paşa 4 padişâh zamanında, 3 özel ve 24 resmi olmak üzere toplam 27 çeşit memurluk hizmetinde bulunmuştur. Sarışın, mavi gözlü, orta boylu ve güler yüzlüdür. Kitap okumayı çok sevdiği, evinde oturduğu minderinin etrafının kitap yığınlarıyla dolu olduğu, misafirliğe giderken bile yanında kitap götürdüğü, çoğu gecelerini evrâd ve ezkâr okuyarak geçirdiği oğlu tarafından yukarıda adı geçen biyografide anlatılan Ziver Ahmed Sâdik Paşa'nın kerem-kâr ve misafirperver bir insan olduğu da anlatılanlar arasındadır. Arapça ve Farsça'nın yanında Fransızca da bilmesi dikkat çekicidir.

Ziver Ahmed Sâdik Paşa hazır cevap bir insandı. Sohbetlerinde anlattığı tuhaf ve fakat zarif fıkralarıyla zamanının meşhurları arasında anılırdı.. Bir gün Sultan Abdülmecid, huzurunda pek çok insanın keyif verici şeylere mübtelâ olduğu konuşulurken:

\* S.Ü.İlahiyat Fakültesi, Türk İslâm Edebiyatı A.B.D. Öğretim Üyesi.

<sup>1</sup> Matbaa-i Vilâyet, Bursa, 1313.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, likely a biographical entry or a letter. The text is dense and covers most of the left page. It includes names like 'Ziver Ahmed Sâdik Paşa' and mentions of various events and titles. The script is in a cursive style typical of the period.